

„Bezludzie miast” wystawa Romana Maciuszkiewicza w Domu Oświatowym Biblioteki Śląskiej

Galeria Intymna, Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej, ul.
Francuska 12, Katowice

Wernisaż: 6.06.2025 r., godz. 17.00

Termin: 6.06–15.07.2025 r.

Kuratorka: Ewa Kokot

„Bezludzie miast”

Wystawa, skomponowana z prac Romana Maciuszkiewicza specjalnie na potrzeby Galerii Intymnej, nawiązuje do szerszej dyskusji, którą artysta rozwija w swojej twórczości. Kolejne cykle artysty rozwijają, towarzysząc mu od wielu lat refleksję nad funkcją otaczającej nas przestrzeni miejskiej („Miasto różne”, „Świat bez nas”, „Świat po deszczu”, „Metropolis”, „Przystań”) czy przedmieść (aktualnie powstający cykl „Suburbium”). Maciuszkiewicz przedstawia na swoich płótnach obiekty mieszkalne i architektoniczne, tworząc formalne „pejzaże”, oscylujące między realizmem a abstrakcją, a oddziałujące przede wszystkim emocjonalną funkcją koloru, detalu i kompozycji. W cyklu „Miasto różne” kompozycje malarskie ukazują bardziej „tereny”, „terytoria” – przestrzenie, które przywołują pustkę, zwracają uwagę na to, co pomiędzy, co niezagospodarowane, niezamieszkane, a przez to niedopowiedziane. Z kolei, już w cyklu „Świat bez nas” artysta wpuszcza do obrazów bardziej radykalną wizję świata. Dominująca na płótnach pustka sprawia, że portretowane są bardziej relikty miasta, niż same miasta. Potężne betonowe bloki są niemal niedefiniowalne – nie widzimy już w nich budynków, przestają bowiem służyć człowiekowi do zamieszkiwania. Oddaje to lęk czysto egzystencjalny i

ekologiczny. Miasto odcieleśnia się w sposób radykalny, odczłowiecza, pozostając czystą materią, co świetnie oddaje postępujący w kolejnych cyklach redukcjonizm abstrakcji. Jeszcze inny kierunek interpretacji, choćby względem wątków ekologicznych, podsuwa cykl „Świat po deszczu”, w którym w miejsce pustki wchodzi natura i rozbuchana roślinność, a wraz z nią delikatna nuta optymizmu – przekonanie, że po wycofaniu się człowieka z przestrzeni miast, życie odradza się. Rokowania dla ludzkości, mimo iż raczej pesymistyczne, obserwujemy najczęściej poprzez paletę nasyconych kolorów, wyraźnych brył i geometrycznych zestawień. Kontakt z tak prostymi, przejrzystym światem daje chwilę spokoju i miejsce na własną refleksję, domysł, wyobraźnię. Na wystawie w Galerii Intymnej oglądamy trzy najnowsze (jeszcze nie prezentowane) prace artysty oraz większość prac z cykli „Świat bez nas” i „Świat po deszczu”. Motyw roślinny w pracach Maciuszkiewicza, zapowiada również kolejną wystawę czasową („Raj” Bożki Rydlewskiej), wpisując się w szerszą dyskusję między wątkami w całym projekcie. Na wystawie oprócz prac artysty zobaczymy również autorskiego art-booka na bazie książki Roberta Gravesa pt. „Mity greckie”, który stanowił jego pracę dyplomową z 1980 r., zrealizowaną w Pracowni Książki i Typografii katowickiego Wydziału Grafiki ASP w Krakowie, prowadzonej przez prof. Stanisława Kluskę i Adama Romaniuka.

Tytułowe „Bezludzie miast” to miasto puste, ale i przestrzeń do snucia własnych wizji „zamieszkiwania”. Mimo określonych – kontekstem społecznym czy kulturowym – funkcji miast, mieszkamy w nich zawsze „po swojemu”. Patrzymy przez pryzmat indywidualnych potrzeb i wrażliwości na otoczenie. Jakich miast potrzebujemy? Czym tę przestrzeń wypełnić, a może – jak oczyścić ją ze zbędnych elementów? O jakiej przyszłości marzymy? Co dzieje się w naszym wyobrażeniu, w spotkaniu z otoczeniem? „Bezludzie miast” zachęca do przemyślenia na powrót idei zamieszkiwania, do filozoficznych pytań o sens i to, co właściwie widzimy, gdy patrzymy na otaczającą nas przestrzeń miejską. Czym jest ten kontakt i w jakie relacje z

otoczeniem wchodzimy? Co ciekawe, we wcześniejszych cyklach artysta posługiwał się czasami fotografią i inspiracją realnych obrazów miast, lecz z biegiem lat prace powstawały coraz bardziej z wyobrażeń – jak sam mówi, stawały się „bardziej kreacją niż obrazem spod powiek”. W tym wymiarze ciekawy jest również lokalny kontekst śląski w twórczości artysty – mimo prób oddalania się od realnej przestrzeni Śląska, w której wzrastał, w obrazach doszukać się można znajomych rozwiązań przestrzennych czy specyficznej aury architektonicznej. Jak widać, od wyobrażeń, którymi nasiąkamy w miejscach, w których żyjemy, trudno się zupełnie uwolnić. Przenikają do naszych fantazji, ulegają twórczym przekształceniom, a zarazem wciąż pozostają w pamięci zmysłów. Obiekty mieszkalne Maciuszkiewicza są więc w pewnym sensie uproszczonym zapisem naszej pamięci, obrazami odkładającymi się w naszych myślach za pomocą języka plastycznego i wrażeń, uchwyconych w kolorach i ich kompozycji. Czasami zapisem realnych wspomnień, a czasem projekcją marzeń, snów, fantazji.

Jakie jest Twoje miasto, gdy nikt nie patrzy?

Roman Maciuszkiewicz

Ukończył ASP w Krakowie, Wydział Grafiki w Katowicach w 1980 r. Zorganizował 50 wystaw indywidualnych, brał udział w ponad 100 pokazach zbiorowych, na których otrzymał kilkanaście nagród i wyróżnień. Zajmuje się głównie malarstwem, ważniejsze cykle to: „Metropolis”, „Fabryka snów”, „Miasto różne”, „Tam...”, „Przystań”, „Świat bez nas”, „Świat po deszczu”. W latach 1993–2001 współredagował pismo kulturalne „Opcje”, publikując zarówno w nim, jak i w kilku innych periodykach, liczne teksty o sztuce. W 2010 r. opublikował w Wydawnictwie Uniwersytetu Śląskiego zbiór esejów zatytułowany „Obrazy. Intuicje. Imaginacje”. W dorobku ma także opowiadania, poezje i słuchowiska radiowe. Radio Katowice wyemitowało kilka audycji prezentujących jego twórczość plastyczną oraz literacką, TVP Katowice dwie realizacje filmowe. W 2007 r. zrealizował w Teatrze Śląskim im. Stanisława Wyspiańskiego

scenografię do „Makbeta” Williama Szekspira, za którą otrzymał roczną nagrodę Złota Maska. W latach 2002–2009 wykładał w ASP w Katowicach. Jest profesorem na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Kontekst projektu

Wystawy czasowe w ramach projektu POLA WIDZENIA KSIĄŻKI – WYOBRAŻENIA O PRZYSZŁOŚCI to autorskie wypowiedzi zaproszonych twórców i twórczyń sztuk wizualnych wobec filozoficznych pytań o przyszłość. Każda z wystaw buduje swoiste korespondencje między literaturą a sztukami wizualnymi. Rok 2025, ogłoszony rokiem Antoniego Słonimskiego (w 130. rocznicę jego urodzin), skłania nas do podjęcia tradycji poetyckiej międzywojnia, bliskiej Domowi Oświatowemu Biblioteki Śląskiej, nie tylko z uwagi na datę powstania modernistycznego gmachu na ul. Francuskiej 12 (1934 r.), a przede wszystkim z nadal rezonującej, silnej inspiracji ideą wolnego, nieskrępowanego dostępu do wiedzy i gromadzenia ludzi wobec wspólnych praktyk kulturalnych. Słonimski, oprócz wybitnej twórczości poetyckiej i animacji ówczesnego życia literacko-kulturalnego, podejmował wątki futurystyczne w swoich powieściach fantastycznych („Torpeda czasu”, „Dwa końce świata”). Nie są to próby przewidywania przyszłości, a raczej WYOBRAŻENIA – o przyszłości, przeszłości i teraźniejszości – traktaty filozoficzne, w których pisarz przygląda się samej idei sięgania w przyszłość, konsekwencjom decyzji człowieka i jego postawom wobec świata. Literatura jest więc dla nas obszarem, w którym dotykamy własnych wyobrażeń o świecie. Zachęca nas do chwili zadumy i refleksji, podsuwa język do opisu naszych wewnętrznych przeżyć. Galeria Intymna kontynuuje te tradycje, spotykając różne dziedziny ekspresji twórczej z literaturą najwyższej próby, zachęcając do intymnego i osobistego kontaktu ze sztuką, a poprzez nią – z samym sobą i ważnymi pytaniami o otaczającą nas rzeczywistość. Podobną funkcję spełnia twórczość drugiego patrona projektu – Stanisława Dróżdża. Artysta wizualny, tworzący poezję konkretną, autor jednej z najbardziej rozpoznawalnych prac w przestrzeni miasta

Katowice (praca pt. „lub”), jest niejako pomostem między literaturą a innymi formami ekspresji, dodatkowym przewodnikiem po tematyce projektu. Sztuka daje nam bowiem dostęp do tych wyobrażeń. Artyści przeczuwają możliwe scenariusze, wchodzą w głąb emocji i obrazów, które nadają wyobrażeniom kształt, zapach, kolor, fakturę, czy – jak to się dzieje w poezji konkretnej – prowokują do przemyślenia słów na nowo, zobaczenia ich w innym, niecodziennym kontekście. Wraz z patronami – Antonim Słonimskim i Stanisławem Dróżdżem – zapraszamy więc do pobudzenia własnych wyobrażeń o przyszłości. W tej edycji projektu w szczególności chcemy pogłębić filozoficzny i arteterapeutyczny wymiar obcowania ze sztuką. W czasach niestabilności społeczno-gospodarczej, szczególnie potrzebujemy troski, wyciszenia i spokojnej kontemplacji wobec pytań o przyszłość, jej kształt i nasze miejsce w świecie. Niepokoje związane z wyobrażeniem przyszłości domagają się podjęcia i przepracowania. Kierując się aspiracyjną rolą literatury, pragniemy wzmacniać rolę merytorycznych i twórczych narzędzi do opisu rzeczywistości. Jest to w naszej opinii ważne i aktualne zadanie instytucji oświaty. Podejmować pytania i stwarzać sposobność do rozmowy. Być może, te najtrudniejsze „wyobrażenia o przyszłości” mogą zostać oswojone, lepiej zrozumiane i współdzielone. Zachęcamy więc do zapoznania się z kolejnymi odsłonami wystaw czasowych projektu POLA WIDZENIA KSIĄŻKI – WYOBRAŻENIA O PRZYSZŁOŚCI. Wystawy, oprócz indywidualnego zwiedzania, są też podstawą dla całego programu edukacyjnego – w formie lekcji tematycznych, wykładów, spotkań filozoficznych i warsztatów z artystami/artystkami oraz edukatorkami, zaproszonymi do udziału w projekcie.

Wystawa realizowana w ramach projektu „Pola widzenia książki – wyobrażenia o przyszłości”, który dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących Funduszu Promocji Kultury. W ramach programu Partnerstwo dla książki 2025.

Kontakt:

Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej

ul. Francuska 12, Katowice

tel. [+48 32 255 43 21](tel:+48322554321)

e-mail: domoswiatowy@bs.katowice.pl

[Zasady rozpowszechniania wizerunku uczestników wydarzeń
odbywających się w Bibliotece Śląskiej](#)
